

О.Шпак,
здобувач Національного аграрного університету,
м. Київ

ПРАВОВЕ ПОЛЕ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ НА ЕТАПІ ФОРМУВАННЯ

Формування в Україні ринкових відносин, розвиток економічних реформ в агропромисловому комплексі, створення нових організаційно-правових форм підприємницької діяльності, ефективного господаря-власника, нових земельних відносин - все це викликає необхідність поглиблення знань управління на селі. Проходячи складний шлях реформування на селі, ми повинні усвідомлювати той факт, що ці ринкові реформи в країні вже мають незворотній характер.

На сьогоднішній день в Україні прийнято ряд законів, що регулюють аграрні відносини, і дуже велика кількість підзаконних актів, що зумовлює необхідність чіткого орієнтування в правовому полі міжгосподарської діяльності сільськогосподарських підприємств різних форм власності, їх взаємозв'язках між собою і державою, і що найцікавіше, є предметом наукового обґрунтування в доцільності цього державного втручання в ці ринкові відносини. Реформування на селі, яке має за мету створення правової аграрнопромислової держави з розвинутим агропромисловим комплексом, поставило умови мати висококваліфікованих юристів і економістів. Адже саме цих спеціалістів не вистачає зараз як в приватних фірмах, так і в державних структурах управління.

Сьогодення вимагає, щоб в державі був чіткий правовий порядок щодо аграрної економіки, який би постійно підтримувався за рахунок поєднання продуманої виробничої діяльності в агропромисловому комплексі з постійним її контролем і законністю. Тобто держава, в особі підзвітних їй державних органів влади і органів місцевого самоврядування має виступати як партнер по відношенню до сільськогосподарських підприємств, незважаючи на те, якої вони є форми власності, проводити політику системної державної підтримки цих агроформувань, знаходити ті чи інші стимули для виробництва, заготівлі, чи то переробки необхідної сільськогосподарської продукції, а також впорядкуванні самодостатнього контролю за їх господарською діяльністю.

В сучасних умовах велика відповідальність за хід реформування в агропромисловому комплексі відводиться районному управлінню сільського господарства і продовольства, яке являється структурним підрозділом районної державної адміністрації і, виходячи зі своїх повноважень являється носієм впровадження на селі аграрної політики держави, носієм практичного здійснення правових, організаційних, економічних, консультаційних, соціальних та інших заходів по забезпеченню аграрної сфери економіки. По своїй суті компетенція районного управління сільського господарства і продовольства відповідної державної адміністрації являє засіб розподілу праці по управлінню між державою і суспільством, що відповідає певним вимогам сьогодення, науково - консультаційному підходу до управління на селі.

Очолює управління начальник, який в більшості районів є і першим заступником голови райдержадміністрації. Це поєднання посад дає можливість сконцентрувати владні можливості в керівництві з послідуною організацією взаємодії між структурними підрозділами агропромислового комплексу, які тісно пов'язані між собою, мають спільну мету, але не підпорядковані управлінню (це ряд інспекцій та відділів: держтехнагляду; насіннева; ветеринарна; по заготівлі і якості; по захисту рослин; земельного відділу та інших). Керівник управління проводить формування апарату за принципом співвідносності, економічної доцільності, функціональної необхідності і зумовленості.

Закономірно, що суспільні відносини у галузі сільського господарства потребують правового регулювання, а професійне (юридичне) дослідження, матеріали якого базуються на повсякденній роботі апарату управління сільського господарства і продовольства, має не тільки теоретичне, а й практичне значення, оскільки дає можливість комплексно і системно підходити до аналізу аграрного законодавства, до його правозастосування, розгляду проблем реалізації прав та обов'язків суб'єктів господарювання, захист прав власника, рівноправність, законність, захист соціально незахищених верст населення, визначення рівня ефективності державно – правового регулювання на рівні району та його подальше вдосконалення за умов реформування агропромислового комплексу.

Районне управління сільського господарства і продовольства, яке в межах свого району вирішує ті ж самі проблеми, що і обласне, але саме на рівні районної ланки реалізується мета сільськогосподарського виробництва, так як саме районне управління контактує з виробниками сільськогосподарської продукції. У формуванні ринкової економіки основна роль відводиться господарюючим суб'єктам, як товаровиробникам, від роботи яких залежить ріст та стабільність економіки. Ефективність правового забезпечення агроформувань являє собою створення системно пов'язаних засобів правового регулювання основних сторін : утворення і послідуна діяльність цих підприємств. Тобто це правові акти і норми, це режими економічного функціонування підприємства, це статус його керівника і спеціалістів, це взаємовідносини з органами державної влади і самоврядування, це, зрештою, юридичний захист прав і інтересів підприємства.

По регулюванню суспільних відносин в аграрному законодавстві можна виділити :

- 1) правове регулювання виробничої сільськогосподарської діяльності;
- 2) фінансово - правове забезпечення розвитку аграрної сфери;
- 3) організаційно – правове забезпечення управління агроформуваннями незалежно від форми власності;
- 4) правове забезпечення соціального розвитку на селі;
- 5) продовольча безпека та інші;

Одною з форм публічної влади є органи місцевого самоврядування, які відіграють значну роль в регулюванні аграрних відносин. Вищезазначені відносини по своїй природі є комплексними, тобто складаються з господарських, адміністративних, фінансових, соціальних відносин, які є складовими аграрних відносин і регулюються як на рівні державних органів влади (управлінням сільського господарства і продовольства), так і органами самоврядування (Радами відповідного рівня). Дане регулювання являється тим необхідним ланцюжком між законодавчою базою і агроформуваннями, від якого залежить, наскільки чітко, виважено будуть втілюватися в життя нормативні акти, іншими словами, це і є ефективність дій аграрного законодавства.

Право виникло і розвивалося в боротьбі за владу. Влада, за класичним визначенням М. Вебера – “можливість проводити особисту волю навіть всупереч опору”. В період реформування аграрного сектору відбувається розподіл не тільки економічних обмежених ресурсів, але й таких нових ресурсів розвитку, як права, вплив, влада. Процес реформування проходить в період стрімкого взаємопроникнення економіки і права, отже, глибоке розуміння аграрної економіки неможливе без аналізу правових інститутів.